

Tillæg til

Danskbogen til Social- og sundhedselever

Artikelanalyse

Af Lisbeth Bjerrum Jensen

Gads Forlag

Overblik over teksten

PRÆSENTATION

Artiklen "Flemming er 'rejst væk'" er fra BT den 3. april 2010. Den er skrevet af journalist Berit Hartung.

GENRE

Artiklen er nonfiktion og er en portrætartikel om en pårørende til en demensramt. Den er en del af en serie, som har været trykt henover fire dage i april: "Fire skæbner i BT". Ved siden af selve artiklen er der indsat en lille baggrundsartikel om sygdommen, og om hvordan livet er for de pårørende til en demensramt.

RESUMÉ

Artiklen handler om Heike Dedenroth, som har passet sin demensramte mand, indtil hun gik ned med stress, og han kom på plejecenter.

KOMMUNIKATION

Afsenderen af artiklen er journalisten Berit Hartung, som er fast journalist på BT; modtagerne er BT's læsere.

Den typiske BT-læser kan godt lide at læse noget, der ikke er for svært, og det skal helst handle om almindelige mennesker. Artiklen "Flemming er 'rejst væk'" har en bred modtagergruppe, men den henvender sig nok mest til ældre mennesker, der har demens inde på livet eller som forestiller sig, at de kunne få det.

Hensigten med artiklen er at informere om sygdommen og om at være pårørende. Budskabet er, at det er hårdt at være pårørende til en demensramt, og at det derfor er forståeligt, at man vælger at lade den demensramte bo på et plejehjem, selvom man måske egentlig ønskede, at man kunne passe ham eller hende selv.

Forståelse af teksten

LAYOUT

Artiklen består egentlig af to artikler sat op under den samme meget store overskrift "Flemming er 'rejst væk'". Under overskriften, eller rubrikken, er der en lang under-rubrik: "DEPRIMERENDE: 'Det var som at leve i et åbent fængsel', siger Heike Dedenroth, der gik ned med stress, da hun passede sin demente mand derhjemme.

Herefter kommer manchetten og selve brødteksten. Over rubrikken er der en aflang boks med oplysninger om de forskelligartede følelser, man kan have som pårørende til en dement person, og følelserne er illustreret med billeder af en kvinde med forskelligt kropssprog. Oven over denne bjælke er der en smal bjælke, der angiver artikelseriens tema: "DEMENS - DEN NYE FOLKESYGDOM". Brødteksten er sat op i

spalter, brudt op af mellemrubrikker. Der er et stort billede, et mindre billede og endelig en illustration, der fortæller læseren, at dette er en del af en artikelseerie. Mellem underrubrik og manchete finder vi journalistens og fotografens byline og efter selve artiklen ses journalistens e-mail-adresse.

Det store billede forestiller to ældre mennesker, Heike Dedenroth og hendes mand Flemming, der sidder ved siden af hinanden på plejecenteret. Han sidder i en stor lænestol med mønster, hun sidder på en mindre læderstol, hun holder løst hans ene hånd med begge sine hænder. Baggrunden er sløret, men man fornemmer en håndvask, en skydedør til et badeværelse og en billedramme på væggen, alt sammen noget der får værelset til at virke som en typisk plejehjemsstue. Farverne på personerne er klare, han er i en iøjnefaldende rød sweater, hun er i klædt i køligt blå. Hun kigger lige på ham, mens han kigger på et punkt uden for billedet med klare brune øjne. Dette passer godt til teksten: "Han smiler. Giver hånd, nikker og siger ja hver gang hun spørger ham om noget. Men bag de smilende brune øjne er der tomt" (første afsnit).

Tekstens blikfang er den meget store rubrik, der giver læseren lyst til at finde ud af, på hvilken måde Flemming er 'rejst væk'. Rubrikken er skrevet med versaler (store bogstaver), som bliver ekstra fremhævet af den røde understregning. Det røde går igen i sidetallet, ordet DEPRIMERENDE i mancheten, det første bogstav i artiklen, teksten i den nederste boks, i Flemming Dederoths røde bluse og i det lille BT-logo øverst på siden. På den måde kommer layoutet til at hænge sammen.

Den lille artikel på siden har en overskrift, der hedder "Demens gør de pårørende syge". Den er skrevet af to journalister, Berit Hartung og Helle Lho Hansen, begge har deres byline under overskriften. Også denne artikel indledes af en manchete; brødteksten er sat op i spalter, brudt op af to mellemrubrikker. På det lille billede ser Heike Dedenroth direkte ind i kameraet, hun ser alvorlig ud, og dette passer godt til citatet i billedteksten: "Jeg kunne aldrig være alene. Selv når jeg gik på toilettet, gik han med. Jeg skulle være der for ham 24 timer i døgnet".

INDHOLD

Tekstens emne er demens og at være pårørende til en demensramt.

Selve artiklen indledes med en beskrivelse af Flemming Dedenroth, hvordan han ser ud, og hvad han gør, da journalisten møder ham. Derefter kommer der et meget kort referat af Flemming Hansens liv: hans 40-årige lykkelige ægteskab og de sidste 10 år med sygdommen Alzheimer. Stort set resten af artiklen er et interview med hans kone, hvor teksten veksler mellem direkte citat af, hvad Heike Dedenroth har sagt, og journalistens referat af det. I næstsidste afsnit er der en kort beskrivelse af Flemming igen, hvordan han kigger rundt på sine gæster og ikke genkender sin ægtefælle.

Den lille artikel består udelukkende af interview med tre eksperter: Karen Skjøtt, der

er psykolog, ejer af Demenskontakten og som driver et mødested for yngre og tidligt demensramte, Professor Gunhild Waldemar, der er leder af Nationalt Videnscenter for Demens og Else Hansen, der er rådgiver på Demenslinjen.

Der kommer flere holdninger til udtryk i teksten, først og fremmest den holdning at det ofte er de pårørende, der har det sværest, når et menneske rammes af demens: "De pårørende bliver slidt op. De bliver ofte syge med stress og depressioner, får hjerteproblemer og har risiko for at dø for tidligt", siger Karen Skjøtt" (første afsnit af den lille artikel). Og Else Hansen understreger, at pårørende derfor skal hjælpes: "Selvfølgelig skal de pårørende hjælpe alt det, de har lyst til, men jeg anbefaler dem at tage imod al den hjælp, de kan få. Ellers kører de simpelthen ned." (sidste afsnit).

Ekspertene argumenterer sagligt og underbygger deres holdninger med statistik, men vi får ikke at vide, hvad det er for en statistik. De generaliserer også, fx når Gunhild Waldemar siger om pårørende: "De har et større forbrug af medicin end andre på samme alder. De føler sig mere stressede og bliver oftere indlagt" (første spalte i den lille artikel) – her lyder det som om alle pårørende er ens.

SPROG

Artiklen er let at læse. Den indledes med et afsnit med meget korte sætninger, hvoraf nogle af dem ikke er hele sætninger, men kun sætningsdele (ét eller flere ord): "De har rejst gennem livet sammen. Delt stort og småt. Sorger og glæder. Skabt et hjem. Stiftet familie". Det er en følelsesladet måde at præsentere os for Flemming og hans kone på: Scenen er sat. Senere veksler artiklen mellem korte og lange sætninger, og sproget ligger tæt på talesprog, fordi store dele af det er citater.

Der er brugt meget billedsprog i artiklen. Allerede i overskriften hører vi, at Flemming er "rejst væk", og både de virkelige rejser og rejsen som et sprogligt billede – en metafor – bruges gennem artiklen: "De har rejst gennem livet...", "Sammen har Heike og Flemming Dederoth rejst over det meste af kloden", "Nu er Flemming taget på sin egen rejse" (spalte 1) og "For få uger siden rejste Heike på sin første rejse uden Flemming" (spalte 3). Der er også mange andre eksempler på billedsprog, fx: "Han er forsvundet ind i mørket" (en metafor), "par, som lever som hund og kat" (en sammenligning), "som om jeg levede i et åbent fængsel" (en sammenligning), "gå ned med flaget" (en metafor) og "kører ned" (metafor). Det er med til at gøre sproget levende og følelsesladet, at der er brugt så meget billedsprog. Der er ingen fremmedord, men der er nogle få fagord, der har med sygdom at gøre fx "sorgproces", "diagnose" og "demenskoordinator". Sproget er ikke neutralt; der er brugt såvel plusord (fx "aktiv", "kærlighed"), og minusord ("afsky", "uretfærdigt"), og det gør, at artiklen taler til læserens følelser.

Teksten er meget konkret; den handler ikke om demens overordnet set, men om en bestemt mand og dennes kones oplevelse af demens. Det gør det lettere at sætte sig ind i problemstillingen, og det gør artiklen mere personlig og nærværende.

SAMMENFATNING OG FORTOLKNING

Artiklen handler om at have en nær pårørende med demens. Den bruger følelsesladet sprog for at gøre problemstillingen levende og nærværende for læseren, men samtidig er det en artikel, hvor en række eksperter argumenterer sagligt for den holdning, at det er de pårørende, der har det sværest, når et menneske rammes af demens.

Brug af teksten

VURDERING

Artiklen fungerer godt: Den er let at læse, er nærværende og handler om almindelige menneskers problemer, og det passer godt til BT's målgruppe. Samtidig gør den klart og sagligt rede for sin holdning, og derved når budskabet ud.

PERSPEKTIVERING

I arbejdet som social- og sundhedshjælper eller -assistent er artiklen meget relevant, fordi det er vigtigt at huske, at man som social- og sundhedspersonale også har en opgave i forhold til de pårørende. I artiklen kan vi læse, at det betyder meget for Heike Dedenroth, at personalet på plejehjemmet fortæller hende, at hendes mand altid glæder sig til, at hun kommer på besøg, selvom han ikke kan huske hende. En lille ting, som at huske at fortælle ægtefællen dette, gør måske en kæmpe forskel for det menneske.

Man kunne sammenligne emnet i denne artikel med tv-serien Sommer, der blev vist på DR1 (2008). I denne serie følger man lægen Christian Sommer, der bliver ramt af Alzheimers. Ligesom artiklen lægger tv-serien vægt på, hvor vanskeligt det er for de pårørende at se en forælder eller ægtefælle eller ven 'forsvinde' ind i sygdommen, og den illustrerer, hvordan de pårørende rammes af sorg, vrede, fortvivelse, skyld og skam, som artiklen beskriver det.